

Odpowiedź podsekretarza stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych
– z upoważnienia ministra – na interpelację nr 9924

w sprawie podmiotów uprawnionych do wykonywania czynności w ramach ratownictwa wodnego

Szanowna Pani Marszałek!

W nawiązaniu do pisma z dnia 10 października 2012 r. (znak: SPS-023-9924/12) dotyczącego interpelacji pani Krystyny Łybackiej, posłanki na Sejm RP, w sprawie podmiotów uprawnionych do wykonywania czynności w ramach ratownictwa wodnego uprzejmie przedstawiam następujące informacje.

Zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz. U. Nr 208, poz. 1240), zwanej dalej ustawą, ratownictwo wodne może wykonywać Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe oraz inne podmioty, jeżeli uzyskały zgodę ministra właściwego do spraw wewnętrznych. W świetle art. 12 ust. 2 ustawy zgoda na wykonywanie ratownictwa wodnego udzielana jest w drodze decyzji administracyjnej, na wniosek podmiotu ubiegającego się o jej udzielenie, o ile podmiot ten spełnia warunki określone w ww. przepisie prawa.

Jednocześnie należy wskazać, że do dnia uzyskania zgody, o której mowa w art. 12 ust. 1 ustawy, nie dłużej jednak niż przez 24 miesiące od dnia wejścia w życie ustawy, za podmioty uprawnione do wykonywania ratownictwa uznaje się - stosownie do przepisu przejściowego zawartego w art. 40 ustawy - podmioty uprawnione do wykonywania ratownictwa wodnego na podstawie przepisów dotychczasowych.

Wspomniane przepisy dotychczasowe, uprawniające Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe (WOPR) do organizowania pomocy oraz ratowania osób, które uległy wypadkowi lub są narażone na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia na wodach, znajdują się w ustawie z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. Nr 127, poz. 857, z późn. zm.). Ponadto przepisy dotychczasowe zostały zawarte w rozporządzeniu ministra spraw wewnętrznych i administracji z dnia 12 listopada 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązków i uprawnień specjalistycznych organizacji ratowniczych, warunków ich wykonywania przez inne organizacje ratownicze oraz rodzaju i wysokości świadczeń przysługujących ratownikom górskim i wodnym w związku z udziałem w akcji ratowniczej (Dz. U. Nr 193, poz. 1624), zwanym dalej rozporządzeniem.

I tak, stosownie do § 6 ust. 1 rozporządzenia, jeżeli inna niż WOPR organizacja ratownicza chciała wykonywać obowiązki i uprawnienia specjalistycznych organizacji ratowniczych, zobowiązana była do uzyskania zgody ministra właściwego do spraw wewnętrznych. Na podstawie wspomnianego przepisu prawa zgodę uzyskały Mazurskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe i Mazurska Służba Ratownicza.

Jednocześnie pragnę nadmienić, że ustawodawca nie określił, w jakiej formie organizacyjnej mają funkcjonować podmioty ubiegające się o uzyskanie zgody na prowadzenie działalności w zakresie ratownictwa wodnego. W związku z tym, nie można wykluczyć możliwości ubiegania się o uzyskanie zgody na wykonywanie ratownictwa wodnego przez podmiot będący: osobą fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą w zakresie ratownictwa wodnego, stowarzyszeniem, fundacją, spółką prawa handlowego lub spółką cywilną. Należy jednak podkreślić, że warunkiem uzyskania tejże zgody jest spełnienie przez podmiot ubiegający się warunków określonych w art. 12 ust. 2 ustawy.

Niezależnie od powyższego należy wskazać, że zakres obowiązków ciążących na zarządzających obszarem wodnym w związku z zapewnieniem bezpieczeństwa na obszarach wodnych określa art. 4 ust. 1 ustawy. Stosownie do ww. przepisu prawa zarządzający obszarem wodnym odpowiada za:

- 1) dokonanie, we współpracy z Policją i działającymi na danym terenie podmiotami uprawnionymi do wykonywania ratownictwa wodnego, analizy zagrożeń, w tym identyfikacji miejsc, w których występuje zagrożenie dla bezpieczeństwa osób wykorzystujących obszar wodny do pływania, kąpania się, uprawiania sportu lub rekreacji;

- 2) oznakowanie i zabezpieczenie terenów, obiektów i urządzeń przeznaczonych do pływania, kąpania się, uprawiania sportu lub rekreacji na obszarach wodnych;
- 3) prowadzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa na obszarach wodnych, polegających w szczególności na:
 - a) oznakowaniu miejsc niebezpiecznych,
 - b) objęciu nadzorem, we współpracy z Policją i podmiotami uprawnionymi do wykonywania ratownictwa górskiego, miejsc niebezpiecznych, w tym miejsc zwyczajowo wykorzystywanych do kąpieli,
 - c) uświadamianiu zagrożeń związanych z wykorzystywaniem obszarów wodnych, w szczególności prowadzeniu akcji edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży szkolnej;
- 4) informowanie i ostrzeganie o warunkach pogodowych oraz innych czynnikach mogących powodować utrudnienia lub zagrożenia dla zdrowia lub życia osób;
- 5) zapewnienie warunków do organizowania pomocy oraz ratowania osób, które uległy wypadkowi lub są narażone na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia.

Mając powyższe na względzie, należy podkreślić, że realizacja obowiązków związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa na obszarach wodnych należy do zarządzającego obszarem wodnym. Ustawa wymaga osobistego udziału zarządzającego w realizacji niektórych z ww. zadań (np. sporządzania analizy zagrożeń). Jednakże przepisy ustawy dopuszczają możliwość realizacji niektórych zadań przez zarządzającego przy pomocy innych podmiotów.

W odpowiedzi na pytanie dotyczące możliwości organizowania ratownictwa wodnego przez osobę fizyczną z uprawnieniami ratownika wodnego pragnę poinformować, że jeden ratownik nie może wykonywać ratownictwa wodnego, bowiem działanie takie zostało zarezerwowane dla podmiotów, które uzyskały zgodę ministra właściwego do spraw wewnętrznych. Zgodnie z art. 21 ust. 3 ustawy zarządzający może zlecić, w drodze umowy, organizowanie, kierowanie i koordynowanie działań ratowniczych podmiotom uprawnionym do wykonywania ratownictwa wodnego. W przypadku zatem, gdy przedmiotem zlecenia będzie organizowanie, kierowanie i koordynowanie działań ratowniczych, zadania takie powinny zostać powierzone podmiotom uprawnionym do wykonywania ratownictwa wodnego.

Z normy zawartej w ww. przepisie prawa wynika uprawnienie, nie zaś obowiązek, do zlecenia przez zarządzającego wyznaczonym obszarem wodnym organizowania, kierowania i koordynowania działań ratowniczych podmiotowi uprawnionemu do wykonywania ratownictwa wodnego. Stosownie do art. 21 ust. 1 w związku z art. 5 ust. 2 pkt 2 ustawy na zarządzającym spoczywa obowiązek organizacji działań ratowniczych oraz zapewnienia stałej kontroli wyznaczonego obszaru wodnego przez ratowników wodnych. W związku z tym w ramach uprawnienia do organizowania działań ratowniczych zarządzający obszarem wodnym może zatrudnić (w formie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej) osobę będącą ratownikiem wodnym.

Odnosząc się do kwestii możliwości dokonywania audytów obszarów wodnych pod względem bezpieczeństwa, pragnę poinformować, że na podstawie przepisów rozporządzenia, do dnia wejścia w życie ustawy, organizacje specjalistyczne oraz ich upoważnieni przedstawiciele, a także inne organizacje ratownicze posiadające zgodę na wykonywanie obowiązków i uprawnień specjalistycznych organizacji ratowniczych miały prawo występowania do:

- kierowników obiektów i urządzeń wypoczynkowych, sportowych, rekreacyjnych i turystycznych oraz do organizatorów imprez w dziedzinie kultury fizycznej, rekreacji i sportu z pisemnym lub ustnym wnioskiem o usunięcie stwierdzonych zagrożeń bezpieczeństwa osób lub o wstrzymanie eksploatacji,
- organów administracji samorządowej oraz, stosownie do właściwości, do dyrektora parku narodowego o nakazanie usunięcia zagrożeń jak również o wstrzymanie eksploatacji albo zamknięcie obiektów lub urządzeń jak też określonych obszarów.

Obecnie obowiązujące przepisy prawa nie przewidują analogicznych uprawnień dla podmiotów uprawnionych do wykonywania ratownictwa wodnego. Tym samym nie jest zasadnym twierdzenie, jakoby przepisy prawa upoważniały podmioty uprawnione do wykonywania ratownictwa wodnego do dokonywania kontroli wyznaczonych obszarów wodnych pod względem bezpieczeństwa, polegającej m.in. na możliwości żądania

od zarządzającego obszarem wodnym okazania dokumentów potwierdzających uprawnienia ratowników zapewniających stałą kontrolę wyznaczonego obszaru wodnego lub sprawdzenia wyposażenia wyznaczonego obszaru wodnego w sprzęt ratowniczy.

Niemniej jednak w świetle art. 14 ust. 1 pkt 4 ustawy podmioty uprawnione do wykonywania ratownictwa wodnego mają prawo do ujawniania zagrożeń w zakresie bezpieczeństwa na obszarach wodnych. Wspomniany przepis prawa upoważnia podmioty uprawnień do dokonywania oceny stanu bezpieczeństwa obszarów wodnych na podstawie przeprowadzonych obserwacji, a także zgłoszenia ewentualnych nieprawidłowości w tym zakresie właściwej radzie gminy.

Z poważaniem

Podsekretarz stanu
Stanisław Rakoczy

Warszawa, dnia 9 listopada 2012 r.